

УДК 338.64

Халіна О.В.
*асистент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту
Української академії друкарства*

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

ORGANIZATIONAL SUPPORT OF MANAGEMENT OF FINANCIAL SECURITY OF ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовано сутність та сформовано структуру організаційного забезпечення управління фінансовою безпекою як ключової складової економічної безпеки підприємства. Визначено основні параметри формування організаційного забезпечення в системі фінансової безпеки підприємства. Досліджено структурний аспект організаційного забезпечення з метою визначення найбільш доцільних методів, інструментів та документального супроводу для управління системою фінансової безпеки підприємства.

Ключові слова: організаційне забезпечення, фінансова безпека підприємства, економічна безпека підприємства, загроза, ризик.

АННОТАЦИЯ

В статье обоснована сущность и создана структура организационного обеспечения управления финансовой безопасностью, как ключевой составляющей экономической безопасности предприятия. Определены основные параметры формирования организационного обеспечения в системе финансовой безопасности предприятия. Детально рассмотрен структурный аспект организационного обеспечения с целью определения наиболее целесообразных методов, инструментов, а также документального сопровождения для управления системой финансовой безопасности предприятия.

Ключевые слова: организационное обеспечение, финансовая безопасность предприятия, экономическая безопасность предприятия, угроза, риск.

ANNOTATION

The article substantiates the essence and formed structure of organizational support financial management security, as a key component of economic security of enterprise. The main parameters of formation of organizational support in the system of financial security company. Investigated the structural aspect of organizational support, for the purpose of determining the most appropriate methods, tools and documentary support, to manage the system of financial security company.

Keywords: organizational support, financial security of an enterprise, economic security of an enterprise, the threat, the risk.

Постановка проблеми. Функціонуючи в умовах невизначеності та постійної дестабілізації економіки, вітчизняні підприємства стикаються із різними загрозами та ризиками, які призводять до зростання небезпеки в першу чергу стосовно їх фінансової сфери, яка є основою діяльності господарюючих суб'єктів. Стабільність функціонування та темпи розвитку підприємств у ринковій економіці обумовлюється багато в чому станом його фінансів, саме тому дослідження проблем забезпечення фінансової безпеки було і залишається актуальним питанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням фінансової безпеки підприєм-

ства займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: О. Ареф'єва, О. Барановський, І. Бланк, К. Горячева, Л. Донець, О. Захарова, Т. Іванюта, А. Козаченко, С. Мочерний, В. Мунтіян, М. Реверчук, С. Покропивний, Л. Птащенко, А. Штангрет та ін. Попри сформовану теоретико-методичну базу в питаннях дослідження фінансової безпеки підприємств складний характер фінансових відносин суб'єктів господарювання постійно спонукає до пошуку нових ідей в системі врегулювання даного питання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Метою даної статті є дослідження поняття організаційного забезпечення, як координатора формування стійкого і чіткого механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства, що є запорукою його стабільного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансову безпеку, підприємства як одну із складових економічної безпеки, варто розглядати як окремих об'єкт і водночас у взаємозв'язку і взаємозалежності з іншими складовими, оскільки вона виконує роль результуючої, в якій у кількісному та якісному вимірах відображається рівень безпеки усіх інших функціональних складових.

Нами проаналізовано точки зору провідних науковців та виділено ряд ключових підходів до трактування поняття «фінансова безпека підприємства».

Найбільш узагальнене визначення фінансової безпеки сформулював І. Бланк: «Фінансова безпека підприємства є кількісно і якісно детермінованим рівнем його фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних, збалансованих інтересів від проідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого росту в даному і перспективному періодах» [3].

За визначенням В. Мунтіяна, фінансова безпека підприємства – це стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, що виражається в кращих значеннях фінансових показників прибутковості

та рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідентних виплат [6].

К. Горячева розглядає фінансову безпеку підприємства як певний фінансовий стан, для якого характерними є, по-перше, збалансованість і якість сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, що використовуються підприємством; по-друге, стійкість до зовнішніх та внутрішніх загроз; по-третє, здатність фінансової системи підприємства забезпечити реалізацію його фінансових інтересів, цілей і завдань достатнім об'ємом фінансових ресурсів; по-четверте, здатність забезпечувати розвиток всієї фінансової системи [4].

Узагальнюючи вище зазначене та дослідивши поняття «фінансова безпека підприємства», нами сформовано власне визначення, в якому конкретизовано його сутність. На нашу точку зору, фінансова безпека підприємства – це здатність його фінансової системи стабільно функціонувати, забезпечуючи збалансований рух грошових коштів в процесі їх формування і розподілу, що є передумовою фінансової стійкості і розвитку підприємства, а також наявність дієвих механізмів протидії потенційним і реальним дестабілізуючим факторам, в основі яких покладено принцип превентивних заходів і максимального інформаційного та організаційного забезпечення.

Забезпечення фінансової безпеки, як правило, носить системний характер, і перше, що необхідно виділити в цій системі, – суб'єкт, об'єкт і взаємозв'язок між ними.

Об'єктом фінансової безпеки підприємства є його фінансова діяльність, тобто всі фінансові відносини, які виникають в результаті руху грошових коштів, пов'язаних з функціонуванням грошових фондів підприємства та грошових потоків в процесі взаєморозрахунків з фінансово-кредитною системою та контрагентами.

Суб'єктами фінансової безпеки підприємства є всі фізичні і юридичні особи, що своєю прямою або непрямою дією можуть впливати на ступінь фінансової стійкості підприємства. Дані суб'єкти можна умовно поділити на внутрішні і зовнішні, які, в свою чергу, поділяються на суб'єкти прямого та непрямого впливу, у відповідності до ступеня залучення до процесу функціонування фінансової системи підприємства і забезпечення її безпеки.

Поняття взаємозв'язку між об'єктами і суб'єктами в системі фінансової безпеки, розглядається як забезпечення безперервного процесу взаємодії всіх елементів системи, основними вимогами до якого є злагодженість і ефективність.

Ефективність функціонування системи фінансової безпеки підприємства (СФБП) напряму залежить від механізмів її забезпечення. Механізм забезпечення фінансової без-

пеки – це певний набір інструментів, таких як методи, засоби, ресурси, нормативно-правова база та управлінський хист, які, взаємодіючи між собою, покликані досягати поставлених цілей на шляху до вирішення питання забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства відбувається шляхом здійснення певних дій над її об'єктами, серед яких прибуток, джерела і об'єми фінансових ресурсів, структура капіталу, структура грошових потоків, структура активів, інвестиції, фінансові ризики, система фінансових інновацій і т.д. [8]. Необхідно підкреслити, що ефективність функціонування такого механізму в найбільшій мірі визначається рівнем організаційного забезпечення, що виконує роль певного зв'язуючого фактору між усіма суб'єктами та об'єктами безпеки.

Саме організаційне забезпечення, яке покликане сприяти чіткості контролю за рівнем безпеки через формування необхідної внутрішньої документації, обов'язків працівників фінансової сфери стосовно гарантування безпеки, здатне забезпечити ефективне регламентування системи фінансової безпеки.

Перш за все зазначимо, що вивчення теоретичних підходів до визначення терміну «організаційне забезпечення» дає можливість виокремити кілька трактувань:

- сукупність заходів, що проводяться суб'єктом управління, які організовані відповідно до чинного законодавства щодо реалізації об'єктом управління прийнятого управлінського рішення в умовах конкретної оперативної ситуації, що склалася [5];

- структура управління на конкретному підприємстві, а також у межах цієї структури – функції та задачі відповідних служб та відомств [7];

- положення, інструкції, накази, кваліфікаційні вимоги та інші документи, що регламентують організаційну структуру роботи системи, їх взаємодію з комплексом засобів системи [1].

Узагальнюючи вищеподані трактування та враховуючи суть поняття фінансової безпеки підприємства, на нашу думку, організаційне забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства можна визначити як комплекс внутрішніх положень і правил, які регламентують створення умов для гарантування потрібного для існування та розвитку рівня безпеки за рахунок забезпечення системи фінансової безпеки необхідними ресурсами, організації взаємозв'язків між окремими елементами системи та суб'єктами зовнішнього середовища, адаптації системи до зміни умов функціонування та удосконалення для забезпечення її стійкості та життєздатності.

Метою організаційного забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства є підтримка його стійкого фінансового стану та забезпечення умов для стабільного функціону-

вання і розвитку підприємства, згідно намічених цілей.

Основними складовими організаційного забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства є:

- організація ресурсного забезпечення, яке включає в себе фінансові, кадрові, інформаційні та матеріально-технічні ресурси;
- організація внутрішньої служби безпеки;
- розроблення та удосконалення методичного забезпечення;
- розроблення та удосконалення документації, що регламентує правові аспекти дії суб'єктів безпеки;
- організація взаємовідносин із зовнішніми суб'єктами безпеки.

Організаційне забезпечення можливо розглядати в двох аспектах – динамічному та структурному, що дозволяє більш детально підійти до вивчення всіх його складових (рис. 1).

Динамічний (процесний) аспект організаційного забезпечення полягає в організуванні, координації та контролі всіх процесів, що протікають в системі фінансової безпеки підприємства, в найбільшій мірі це стосується фінансових операцій.

Структурний аспект полягає в організації всіх елементів в одну структуру і передбачає структурізацію методів, засобів, інструментів і технологій в процесі здійснення діяльності по забезпеченню фінансової безпеки підприємства, а також сукупність нормативно-правової документації, яка регламентує діяльність СЕБП згідно чинного законодавства та у відповідності до поставлених цілей підприємства.

Слід зазначити, що обидва аспекти розглядаються окремо лише умовно, оскільки їхня взаємозалежність витікає з самого змісту будь-якої діяльності, в тому числі фінансової, в основі якої лежить обов'язкова наявність засобів, методів та інструментів.

Умове виокремлення структурного аспекту організаційного забезпечення дає можливість більш детально дослідити існуючі методи та інструменти управління фінансовою безпекою з метою визначення найбільш доцільних та необхідних для роботи системи фінансової безпеки.

Виконання вимог, які ставить управлінський апарат перед системою фінансової безпеки,

полягають у здатності фінансової системи адаптуватися до змінених умов функціонування підприємства (зміна напрямку, об'єму і структури фінансування); дотриманні рівня граничних значень основних показників фінансової стійкості підприємства; оптимальному поєднанні між операціями, вигідними з точки зору прибутковості та з точки зору мінімізації ризику, передбачає використання в процесі діяльності системи фінансової безпеки цілого ряду необхідних документів.

Перелік документального супроводу залежить від виду фінансової операції та умов її здійснення, але в будь-якому випадку в процесі її проведення, окрім обов'язкових первинних фінансових документів, працівники підприємства повинні керуватися в своїй діяльності прийнятими і затвердженими внутрішніми положеннями і правилами, що визначають рамки їх повноважень та відповідальності, а також діючою нормативно-правовою базою. В даному

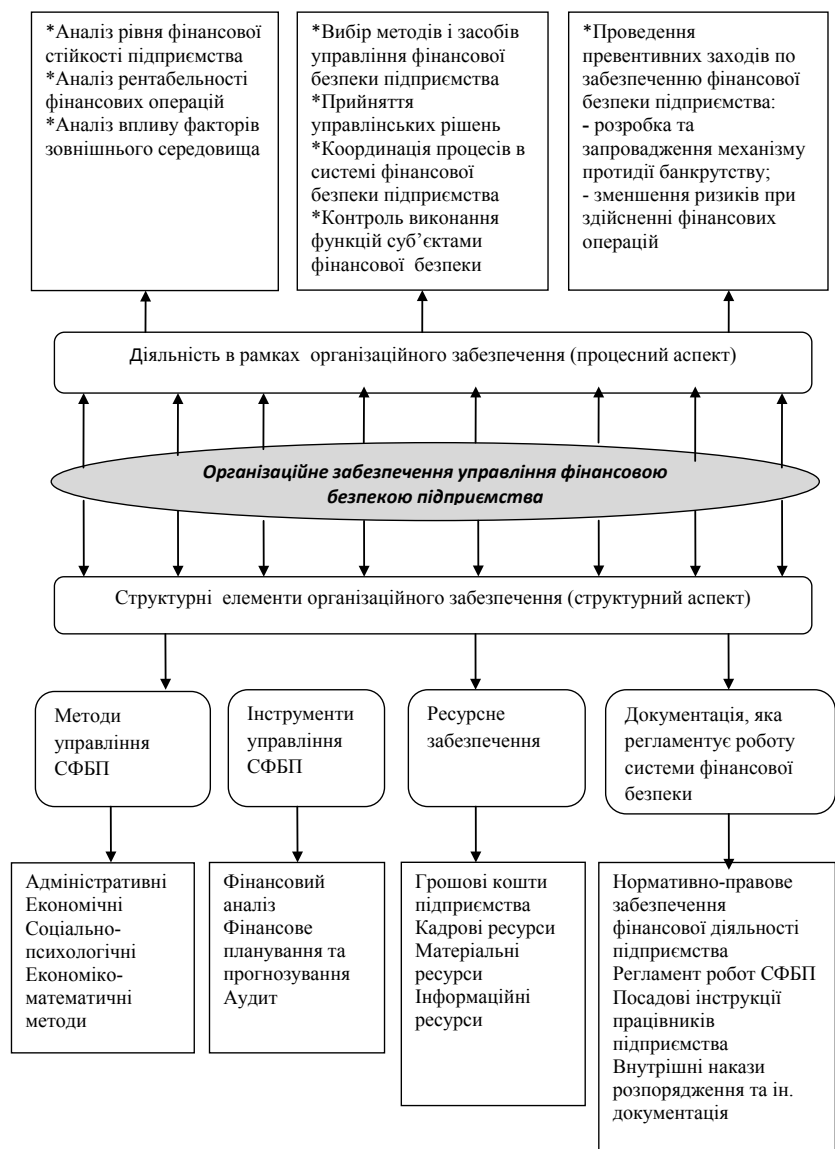

Рис. 1. Структура організаційного забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства

контексті слід зазначити, що зайвим буде використання у повсякденному здійсненні фінансової діяльності підприємства внутрішньої документації, в якій відображаються індикатори рівня фінансової безпеки підприємства, що дає можливість зменшити ризики в процесі здійснення фінансових операцій та створити передумови для стабільного функціонування фінансової системи підприємства.

В процесі структуризації, тобто визначення необхідних складових елементів організаційного забезпечення, вибір методів та інструментів для управління фінансовою безпекою підприємства визначає і перелік необхідного документального супроводу, а також системи зв'язків між елементами СФБП.

Організаційне забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства – це система субординаційних, координаційних та взаємозалежних зв'язків всередині підприємства та за його межами, а також сукупність організаційних методів аналізу, контролю, звітності, проектування та правових норм, втілених у внутрішні нормативні документи, за допомогою яких підприємство здатне захиститися від негативного впливу зовнішнього середовища та унеможливити виникнення внутрішніх викликів, загроз та ризиків, тим самим гарантуючи безпечні умови для розвитку.

Сучасний рівень розвитку електронної системи розрахунків дозволяє суттєво зменшити документообіг на підприємствах, що не лише економить час працівників, задіяних в процесі проведення фінансових операцій, а й зменшує вірогідність появи помилок у фінансовій документації, що зазвичай є наслідком негативного впливу людського фактору.

Переваги від використання сучасних електронних систем розрахунків та високий рівень розвитку комп'ютерних та інформаційних технологій не зменшують важливості контролю з боку суб'єктів фінансової безпеки, який здійснюється через застосування певних інструментів організаційного забезпечення, оскільки будь-які процеси, а відтак,

рух коштів дозволяє ідентифікувати момент зниження рівня безпеки.

Висновки. Підводячи підсумки хочемо зазначити, що функціонування системи фінансової безпеки підприємства, головне завдання якої полягає у гарантуванні стійкого фінансового стану підприємства як запоруки його стабільного розвитку, пов'язано із науково-організованою взаємодією всіх елементів системи, що є неможливим без організаційного забезпечення, яке, будучи сформованим у відповідності до масштабів та специфіки діяльності певного суб'єкта господарювання, регламентує процес гарантування фінансової безпеки. Відтак, вважаємо, що проблема організаційного забезпечення сьогодні потребує подальшого дослідження, результати якого повинні сприяти підвищенню рівня фінансової безпеки підприємств.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андреева В.И. Организационное обеспечение работы с кадровой документацией / В.И. Андреева [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ipnpou.ru/print/008122>.
2. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємства / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. – К.: Європ. ун-т, 2004. – 170 с.
3. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
4. Горячева К.С. Механизм управления финансовой безопасностью предприятия: автореф. дис. ... канд. экон. наук: спец. 08.06.01 / К.С. Горячева. – К.: НАУ, 2006. – 17 с.
5. Мазур И.И. Реструктуризация предприятий и компаний: [учеб. пособ.] / И.И. Мазур, В.Д. Шапиро; под. общ. ред. И.И. Мазур. – М.: Экономика, 2001. – 456 с.
6. Мунтіян В.І. Економічна безпека України / В.І. Мунтіян. – К.: КВІЦ, 1999. – 464 с.
7. Тенденції застосування інформаційних технологій. Процеси інформатизації. Структура забезпечення інформаційної системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-7583-7.html>.
8. Штангрет А.М. Економічна безпека підприємства в умовах антикризового управління: концептуальне визначення та механізм забезпечення: [монографія] / А.М. Штангрет, Я.В. Котляревський, М.М. Караїм. – Львів: Укр. акад. друкарства, 2012. – 288 с.